

הלכות ציצית – ו

קשרים וחוליות

מנחות לה, ב
צריך לקשור על כל חוליא וחוליא.

מנחות לט, א

תנא, הפוחת לא יפחות משבע (חוליות, רש"י), והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה, הפוחת לא יפחות משבע כנגד שבעה רקיעים (על שם שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע, רש"י), והמוסיף לא יוסיף על שלש עשרה, כנגד שבעה רקיעין וששה אורין שביניהם (שבין שבעה רקיעים רש"י).

שוע"ר סי' יא

כה כתוב בתורה גדילים תעשה לך, יכול יעשנה כולו גדיל, תלמוד לומר ועשו להם ציצית, וציצית הם חוטין נפרדין כמו שנתבאר בסי' ח'. הא כיצד, שיהא גדיל יוצא מהכנף וציצית יוצא מהגדיל. ואין לגדיל שיעור מן התורה, לכן בין שכרף רוב אורך הציצית, בין שלא כרף אלא **חוליא אחת כשר**. ובלבד שיעשה בסוף הכריכה קשר, משום דהכריכה אינה מתקיימת בלא קשר לאחריה, ונמצא שאין כאן גדיל.

כז בזמן שהיה תכלת תקנו חכמים שלא לפחות מלכרוך ז' חוליות כנגד ז' רקיעים, שהתכלת דומה לרקיע, וכן תיקנו לעשות קשר בסוף כל חוליא וחוליא, שיהא היכר בין חוליא לחוליא. ועכשיו שאין לנו תכלת, אין אנו צריכין לדקדק במנין החוליות ולא במנין הקשרים שבין החוליות. ומכל מקום המנהג פשוט בכל ישראל משנים קדמוניות **לעשות ה' קשרים**, משום שנאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה', וכל המצות הם תרי"ג וציצית בגימטריא ת"ר וחי' חוטין וה' **קשרים עולה תרי"ג**.

כח נהגו לעשות ד' אורים בין הה' קשרים, ולכרוך בכל אור קצת כריכות. כיצד לוקח ד' חוטין מצד אחד של הכנף וד' מצד השני וקושרם זה על [גבין] זה ב' פעמים, כי האחד לא יתקיים ואינו חשוב קשר כלל. ואחר כך יכרך בחוט הארוך סביב הז' חוטין קצת כריכות, וחוזר וקושר ב' פעמים זה על גבי זה, וחוזר וכורך, וכן יעשה עד שישלים ה' קשרים כפולים, וד' אורים בינתיים מלאים כריכות. **ואין שיעור למנין הכריכות שבכל אור, אלא יעשה כמו שירצה**.

כט נוי ציצית שיהיה שליש אורך החוטין דהיינו ד' גודלין גדיל ובי' שלישין ענף, ואפילו האריך הציצית יותר מיי"ב גודלין, צריך שיהיה שליש האורך גדיל, והקשרים והכריכות ביחד הם נקראים גדיל בכל מקום, ובין הכל לא יהיה אלא שליש אורך החוטין, דהיינו ד' גודלין. וברעיא מהימנא כתוב שיהיה בין קשר לקשר כמלא רוחב אגודל, לבד מהקשרים.

ל נוהגים לכרוך באור הראשון ז' כריכות ובשני ח' ובג' י"א וברביעי י"ג כריכות, שעולים כולם למספר ל"ט כמנין הוי"ה אח"ד. ולפי שנוי הוא לציצית שיהיה אורך כל חוליות בשוה, לכן באור הראשון שהכריכות הם מועטים ירחיקם זו מזו, ובאור השני יקרבים זו לזו מעט, ובשלישי יקרבים יותר, וברביעי יותר עד שיהיה מדה אחת לכולם.

לא יש נוהגין לכרוך הכריכות שבכל אור חוליות חוליות, דהיינו לאחר שכרך ג' כריכות הראשונות ירחיק מעט ויחזור ויכרוך ג' פעמים באותו אור עצמו, ואחר כך יכרוך א' מאור הראשון, ויצרף לזה ב' מאור השני, וירחיק מעט ויכרוך עוד ג' פעמים, וכן יעשה עד כלות הל"ט כריכות ביי"ג חוליות קטנות. וכן היו עושין בזמן שהיה תכלת.

לב כל השיעורים שביארנו במנין החוליות או הכריכות או הקשרים אינן אלא לכתחלה, אבל בדיעבד שכבר גמר עשיית הציצית, או בשעת הדחק כגון בערב שבת עם חשיכה שאין לו פנאי, העמידו דבריהם על דין תורה, ודי בחוליא אחת ובקשר אחד, ויכול לברך עליהם.

שוע"ר סי' יב

א טוב ונכון להיות כל אדם זהיר וזריז ללבוש טלית מצוייצת כל היום, כדי שיזכור המצות בכל רגע, דוגמא לדבר כאדם המזהיר לחבירו על ענין אחד שקושר קשר באזורו כדי שיזכרנו, ועל כן יש בציצית ה' קשרים כנגד ה' חומשי תורה, וד' כנפות כדי שלכל צד שיפנה יזכור המצות.

ז' כשמסתכל בציצית, יסתכל בבי' ציצית שלפניו, שיש בהם עשרה קשרים, רמז לעשר ספירות שהן קשורין ואחודין זה בזה, וגם יש בהם ט"ז חוטין וי' קשרים עולים כ"ו כשם הוי" ברוך הוא.

אליה רבה סי' יא

דיכוין דשבעה ושמונה הוא נגד שם של י"ה, ואחר כך י"א שהוא נגד ו"ה, ואחר כך י"ג בגימטריא אחד, וזהו הוי" אחד.